

ATT SE LIVET OCH DÖDEN TEXT DAVID DSILNA FOTOGRAFI RIKKARD HÄGGBOM

29 juli 2007
kl 16:30

Jag cyklade hem cykeln åt dig från Dalens Sjukhem, det var det minsta jag kunde göra. Strilande, tunt regn föll över mig och radhusområdet som jag färdades igenom. Vad tänkte du på i passagerarsätet, i bilen som över ett klockslag och en andhämtning aldrig mer kommer att köras av den person som tog dig överallt? Inom mig var något förlöst, en tung sorg men samtidigt något överkligt lätt, i mina motstridiga känslor cyklade jag hem din cykel.

Slut, början. Ett år. Kontraster som att ditt barnbarn fick namnet Leva samma år som din käreste dog. Och att din forskning om att hjälpa planetens minsta människor, förtidigt födda barn, är på väg att få ett internationellt genombrott. Även detta samma år som din tvillingsjäl slutade andas. Jag har fått 2000 ord av min redaktör för en tidskrift som ska behandla något så stort som livet. Och jag kan inget annat än att skriva om det som ligger mig närmast och det har det senaste året varit din situation mamma. Jag kan aldrig med rättvisa beskriva er relation. Kanske kommer jag något närmare om jag föreställer mig att jag träffar en person efter 50 år som jag på ett

underligt sätt känner att jag gått bredvid under ett halvt liv men först då får chansen att lära känna. Och under de följande tre åren sju månaderna och tjugotre dagarna utbyter ovillkorlig kärlek och skapar tillsammans en självklarhet lika stark som vetenskapen om att solen går upp för att sedan gå ner.

Solen är nere sedan länge och du sitter vid köksbordet i ett hus som från början inte var ditt. Bredvid din vänstra armbåge ligger den hög med papper som är bouppteckningen. Du pratar om det senaste året.

Juli 2006

– Jag hade frågat Hans om han ville att jag skulle följa med till sjukhuset och han svarade på ett sätt som att, »Nej, det behöver du inte! Nej, det är ok, jag åker dit själv.« som om han inte skulle få något allvarligt besked även om vi förstod att det skulle kunna vara det. Jag hade mina förningar om att det inte var bra, men samtidigt höll jag undan det, så jag åkte iväg till min lägenhet. Jag kom ihåg att jag stod i ett speciellt ljus i vardagsrummet när Hans ringde och någonstans innan han ens sa någonting så visste jag att det var det värsta. Han sa, »Det är cancer i bukspottskörteln och den har spridit sig till lungorna. Doktorn sa att det är obotligt.« Jag blev alldeles tyst, världen rämnade, och trots att jag var beredd så var det som att allt ljus bara försvann. Han frågade om jag var kvar i telefonen, »Säg, Ann, är du där?« Jag svarade, »Vad ska jag säga? Det är hemskt!« Och Hans säger, »Du skulle varit med mig där, det här blev bara fel.« Efter samtalet gjorde jag en massa saker för att förskjuta mötet. Jag kände att jag behövde samla mig för att åka hem till honom så jag gjorde vad jag brukar göra och började tänka på vad jag skulle laga för middag. Hela den dagen kändes som ett vakuum, informationen gick in men jag släppte inte in den helt. Jag vågade

knappt titta på honom för jag visste inte hur jag skulle hålla ihop så jag började göra den där middagen medan han gick ut och pysslade i trädgården. Det blev lammfärspaj med fetast och oliver. Sedan satte vi oss i trädgården, i en vacker sommarkväll men samtidigt var det som att stiga in i en annan tid. Jag såg in i hans ögon och mina tårar började rinna. Det som förundrade mig var att han inte grät utan bara såg på mig med en enda stor sorg i ögonen för att sedan ta hand om mig. Från den dagen bestämde Hans att han aldrig mer ville ge mig några besked, att varenda gång skulle vi vara där tillsammans och vara det teamet vi alltid varit, att det här var en gemensam resa som vi båda hade börjat.

Du ringde mig när jag stod mitt i en av stadens parkoaser, jag tror jag jobbade och fick ursäktas lite för att gå ifrån. Jag kommer ihåg att jag kände mig så handfallen inför vad du berättade. Jag frågade om jag kunde göra någonting och du bad mig ringa några andra och berätta. Av någon anledning hade jag med mig gitarren, så efter jobbet och i sommarkvällen så gick jag tillbaka till den där parkoasen. Och ganska oblygt packade jag upp gitarren och började trevande skriva en låt om paradoxen med insatsen i livet och den obestämda tid vi alla har fått.

Den första tiden

– Det kändes som den här obotliga sjukdomen skulle resa en mur mellan oss och vår lycka, att den skulle försöka smula ner det vi hade tillsammans som var något så utopiskt. Många gånger ångrar jag de ord som jag uttryckte för Hans när vi var i varandras närhet. Stunder då jag kände att jag levde i varenda nerv oavsett var vi var. Ja, jag var så extremt levande i varenda sinnesförmöjelse och jag kom ihåg att jag sa, »Om jag skulle dö nu så skulle jag vara lycklig.« Så när han sa att han skulle dö så tänkte jag att det här var som ett straff för att jag hade uttryckt de tankarna. Jag tänker så fortfarande och jag ångrar de orden än i dag. Men det var för mycket om man tänker på vårt första år, det blev för mycket att ta emot all närhet och kärlek. Stunder av lycka och tystnad, gemensamhet i tystnaden. Det var som att jag utmanade alla gudar när jag sa de där orden. Och så fick vi det här hotet som sa att vi inte visste hur lång tid vi hade kvar. Min första tanke var, kommer vi att få uppleva julen? Men den mest jobbiga tiden var från det att vi fått diagnosen till det att behandlingen kunde börja som försköts på grund av sjukhusens fifflande. Sedan från behandlingen till första kontrollen då vi inte hade någon aning om hur vi skulle förhålla oss till livet, vi levde ju under ett existentiellt hot.

Augusti 2006

Beslutet; att leva i varje andetag

– När väl behandlingen startade började han må bättre och han klarade den jättebra. Och på något sätt blev det som han blev tillfreds med livet. Jag tänkte för mig själv, »Det är ju inte mitt liv, det är ju inte jag som ska gråta det är ju du, det är ju du som ska dö.« Jag berättade om min skuld över att jag bara föll och han svarade, »Förstår inte du att alla dina tårar är ett bevis på hur mycket du älskar mig, då blir jag stark.« Det blev en slags växelverkan, när han hade ont så förvandlades jag till mitt yrke, sjuksköterska och understödde honom in det sista och när jag föll tog han hand om mig.

Vi bestämde oss ganska snabbt för att ta vara på det som var bra och gav oss själva tillåtelsen att skämta om det, och att tala oss nätterna igenom vad vi ville ha gjort. Och jag kom ihåg att jag frågade honom, »Är det någonting du inte vill ha gjort?« Då tänkte jag mer på resor eller välja att avstå behandlingen, men han svarad, »Jag har nog gjort mer än de flesta, om det är en sak som jag vill av hela mitt hjärta så är det att du blir min hustru.« Tre veckor efteråt så gifte vi oss på Utö med de närmsta familjemedlemmarna och vännerna närvarande. Så bröllopet blev vårt första positiva projekt, sedan blev det renoveringen av sovrummet och till sist örträdgården som vi hjälptes åt att anlägga på baksidan av huset.

14
november
2006

2007
oktober
Att packa ihop ett liv

Jag minns er bröllopsdag som en av de nervigaste dagar jag varit med om. Alla var nog lite oroliga för hur det skulle bli. Tillsammans gick vi, en skara människor mellan 15 och 80 år, på stigen mellan Vårds- huset och klippan vid havet. Mitt ansvar under vigseln var att trycka på play och paus på den lilla bärbara CD-spelaren bakom en spinkig tall, ett gapande öppet hav och er kärlek. Ovanför oss så bestämde sig himlen i sista stund för att inte gråta. Men jag grät tyst bakom den där pubertala tallen och då visste jag inte om det var av sorg eller lycka men på stigen tillbaka kändes mina steg ovanligt lätta.

– Att bli farmor för första gången mitt i allt det här var märkligt och det var svårt att se livet och döden samtidigt. Men alla oroligheter bara slätades ut när jag såg denna lilla varelse som någonstans sa att allt inte bara var hemskt. Det var på något sätt en förstärkning av livet, att man aldrig kan veta vad som händer. Och samtidigt ett slags budskap att man får ta reda på vad som händer och det var ju Hans styrka, att han aldrig slutade leva. Din brors dotter Leva tydliggjorde det när hon klev in i bilden, och gjorde precis som Hans själva som visade att han verkligen ville leva. För är det något jag sett och fascinerat mig över och som gjort mig stark, så var det att se hans drivkraft att leva. Att han kunde vara lycklig även om han var sjuk, han lät aldrig sjukdomen ta överhanden. Och med sin mänsklighet och värme såg han det goda i livet, det har lärt mig enormt mycket. Han gav mig styrka att värna om honom, det är det som gör att jag kan minnas den här sista tiden med värme. Att jag kan skratta åt vissa saker, som att han kunde dansa till Dixie Chicks i sjukhussäng- en för att två dagar senare dö.

– Det jobbiga nu är att jag håller på avsluta hans liv. Jag säljer hans hus och avslutar hans liv, jag håller på att ta hand om hans barn och föräldrar och alla andra som inte vetat någonting och deras chock. Jag är så mitt i allt det här så jag kan inte säga hur allt är. Andra ser det på ett annat sätt än jag själv, som när jag träffade Hans moster, så sa hon att jag pratar om Hans som om han fortfarande finns i livet. Jag kan inte för mitt liv förmå mig att förstå. Jag vågar inte släppa fram det för då skulle jag gå under, det är som att kroppen säger ifrån. Det gör ont att äta och det är svårt att skingra tankarna, man fungerar inte som vanligt. Jag tror det handlar om att min kropp vill följa Hans och inte alls vara kvar på den här jorden. Nu får jag ta en dag i taget och tänka på att Leva finns och alla andra som finns. Och att jag kanske har något mer att utträta, som att bli färdig med min forskning och vara där för Hans barn. Han skulle ändå inte släppa in mig i sin himmel, inte än.

Mot slutet berättade du för mig om den där styrkan och värmen mellan er och hur den kunde yttra sig. Som den gången då Hans från sin sjukhussäng med bara några enkla meningar gav dig råd för hur du skulle klara av den ständiga oron. Då han bad dig gå och simma, för att du älskar att simma, eller gå de där promenaderna nere vid Årstaviken. Han bad dig göra det när du inte visste vart du skulle ta vägen. Och jag fascinerar över dess genialitet i dess enkelhet och som jag ser det förknippade han sig själv med vatten och natur. Och som du också berättade för mig så kände du att han var med dig då.

Vad du satt och tänkte på bredvid förarsätet i bilen den där eftermiddagen den 29 juli 2007, under den tid jag cyklade hem din cykel, är något jag inte vill eller kan få svar på nu. Det är något jag kommer att få reda på med tiden av de människor jag vågar möta längs med vägen och i det där sista oundvikliga mötet, då någon annan hjälper mig att cykla hem min cykel.